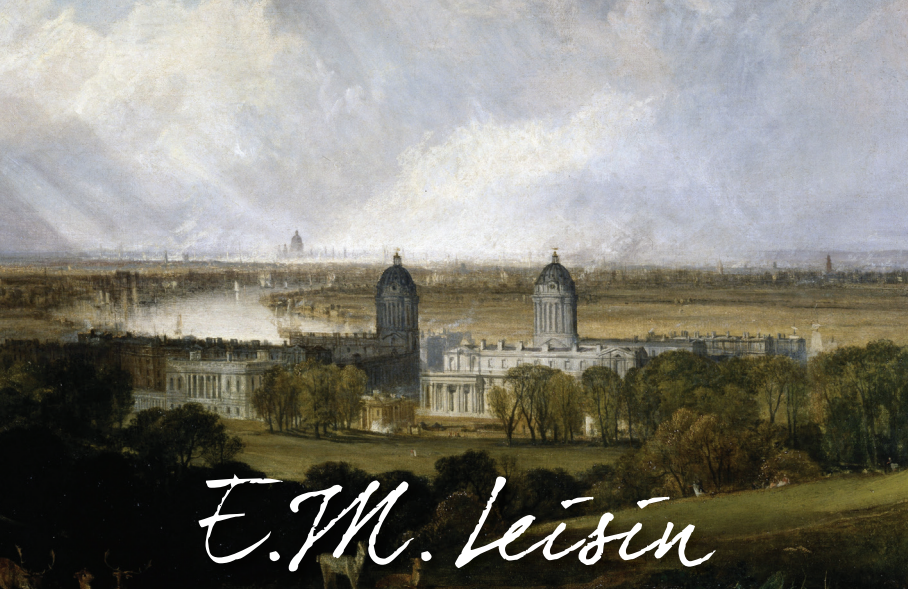
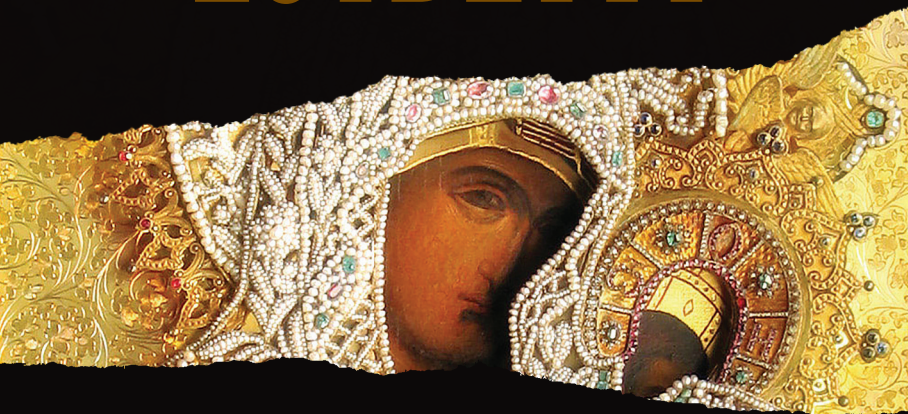

E.M. Leisin

KADOTETUT JA LÖYDETYT

UAK

KADOTETUT JA
LÖYDETYT

E. M. Leisin

KADOTETUT JA LÖYDETYT

Urhon ja Sirkan ensimmäinen juttu

UAK

Kannen kuvat:

Joseph Mallord William Turner 1775–1851,
London from Greenwich Park, exhibited 1809,
Tate Gallery, London.
Wikimedia Commons.

Konevitsan Jumalanäiti,
riisa kullattua hopeaa, helmiä ja jalokiviä,
Konevitsan luostari 1893,
Suomen ortodoksinen kirkkomuseo,
kuva Mika Voutilainen.

© E. M. Leisin ja UA-Kustannus 2023

UAK

ISBN 978-952-94-8604-5 (pehmeäkantinen)

ISBN 978-952-94-8605-2 (EPUB)

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

Tahvo ystävä

Pikainen varoituksen sana.

Epäilen että naapuri on jäljillä.

*Seniorikerhon ystävä tuntuu
tietävän liikaa.*

Erika

Urho tekee löydön

Urho Leinonen oli selvittämässä Johannes-setänsä jäämistöä hoitokodissa. Johannes oli kuollut 91-vuotiaana monen vuoden muistisairauden jälkeen. Viimeisen iskun antoi korona, joka kiersi hoitokodissa kaikista varotoimista huolimatta.

Urho oli mies vailla tulevaisuutta, entinen europarlamentaarikko. Ehkä siksi menneisyys, suvun vaiheet, olivat alkaneet kiinnostaa häntä. Nyt olisi lopultakin aikaa niihin perehtyä. Siksi hän auttoi mielellään, kun hoitokodin johtaja oli pyytänyt.

Johanneksen irtain omaisuus mahtui yhteen suureen pahvilaatikkoon. Se koostui valokuvista, ammattiosaston ja rintamaveteraanien antamasta viiristä, työkavereiden läksiäislahjaksi antamasta seinäkellosta. Sitten oli vanha ruskea kansio, jossa oli kirjeitä ja valokuvia, lähes kaikki Urholle tuntemattomia.

Urhon käteen osui tyhjä kirjekuori. Siinä kirjeen lähettäjäksi oli merkitty E. Kaleb ja se oli tullut Tartosta. Postileima oli 6.XII.39. Urho tunsu sen verran Suomen historiaa, että hän huudahti: talvisodan itsenäisyyspäivä!

Kotiin päästyään Urho ryhtyi tutkimaan, mitä kaikkietävä Google kertoisi E. Kalebista. Netistä löytyi vain yksi kuva, joka oli pääesikunnan seniorikerhon muuttaman vuoden takaiselta retkeltä Suomenlinnaan. Valleilla otetussa kuvassa oli muiden takana vanhempi nainen ja kuvateksti kertoi, että kyseessä on Erika Kaleb.

Voisiko Johanneksen kirjeystävä olla vielä elossa? Aina-kin sen hän halusi tarkistaa. Urho ryhtyi kaivamaan Eri-kan osoitetta. Pian se löytyikin: Liisankatu 17, Helsinki. Innostuneena Urho lähti Liisankadulle. Paikalla seiso-
i graniittilinna, joka tunnetaan entisenä Karjalaisten talona. Se on toiminut Wiipurilaisen ja Kymenlaakson Osakunnan toimitilana. Asuntoja oli vuokrattu luotettaville vanhem-
mille ihmisille kuten nyt Erikalle.

Kadunpuoleisessa seinässä oli muistolaatta, jonka mu-kaan talossa toimi salainen jääkärivärväyskanslia Helsingin metsätoimisto ensimmäisen maailmansodan aikaan vuon-
na 1915. Venäläisten tarkastusten varalta siellä oli pidetty näennäistä kauppakirjeenvaihtoa. Oli pantu ilmoituksia lehtiin tarjoten myytäväksi olemattomia metsäpalstoja,
lauta- ja halkovarastoja ja jopa puolukoita. Kun todellinen tehtävä paljastui, Metsätoimisto siirrettiin Yrjönkadulle.

Urho meni toiseen kerrokseen ja soitti kelloa ovelle, jossa luki E. Kaleb. Sydän sykähti. Tuttu nimi Johanneksen kirjekuoresta. Hän soitti vielä muutaman kerran, mutta kukaan ei vastannut. Pettyneenä Urho läksi pois.

Hän palasi seuraavana aamuna. Nytkään ei kukaan tullut avaamaan. Urho meni talonmiehen asunnolle. Talonmies tuns-
i Urhon lehtikuvista. Urho kertoi kieltämättä aika uskomattoman tarinansa, joka tuntui sekä vakuut-
tavan että kiinnostavan talonmiestä. Tämä koetti soittaa Erikalle, mutta puhelimeen ei vastattu.

– Hänestä ei muutenkaan ole kuultu vähään aikaan mitään, talon tulemiset ja menemiset tarkkaan tietävä talonmies sanoi.

Talonmies avasi oven yleisavaimella. Sisäpuolella oli ilmaisjakelulehtiä, neljä tai viisi Helsingin Sanomaa ja muutama mainoskirjeeltä näyttävä kuori.

- Ei täällä ole liikuttu muutamaan päivään.
- Katsotaan varovasti ympärille. Ehkä hän on matkustanut jonnekin.

He kurkistivat ensin makuuhuoneeseen ja sitten keittiöön. Olohuoneesta kuului ääntä.

- Talonmies täällä, ei ole syytä pelästyä, talonmies sanoi kuuluvalla äänellä.

Asunnon perältä kuuluva ääni tuli televisiosta. Se oli aika kovalla, kuten usein alentuneesta kuulosta kärsivillä ikäihmisillä, tai puolikuuroilla vanhuksilla, kuten ennen sanottiin.

Erika istui nojatuolissaan katsoen televisiota. Mutta jo ensi vilkaisu paljasti, että hän ei ollut elossa.

- Onnellinen loppu, kotona, mielihjelmaa katsellen, sanoi talonmies ja otti lippahatun päästään.

- Olisin todella toivonut tapaavani hänet elossa, Urho sanoi surullisena. Mitä nyt tehdään?

Urho katsoi netin terveyskirjastosta, miten kotikuolemissa tulee menetellä. Kuolinsyy pitää aina selvittää. Jos henkilön kuolema on odottamaton tai yllättävä, mutta oletettavasti luonnollinen, on siitäkin ilmoitettava poliisille. Urho soitti 112:een ja kertoi, miten he löysivät Erika Kalebin kuolleen kotoaan.

Poliisi tuli ja teki ensimmäisen kuolinsyyarvion paikan päällä. Sen jälkeen he lähettivät vainajan ruumiinavausta varten sairaalaan. Urhon ja talonmiehen lausunnot kirjattiin ylös. Poliisi pyysi heiltä apua sen selvittämiseksi, kuka on Erikan lähin omainen, jolle jatkotoimet kuuluvat.

Seuraavana päivänä Urholle soitettiin sairaalasta.

- Tekö löysitte Erika Kalebin ruumiin? Olen patologi, jonka tehtävänä on tehdä ruumiinavaus. Mutta ennen kuin sen varsinaisesti käynnistän, voin teille kertoa sen minkä

olen jo kertonut poliisille. Vanha sukulaistätinne ei kuollut luonnollista kuolemaa, vaan hänet on hyvin taitavasti eli mahdollisimman vähän jälkiä jättäen murhattu. Ehkä tyynyllä, hapenpuutteeseen.

Urho ei välittänyt korjata oletusta sukulaisuudesta. Vasta myöhemmin hänelle tuli mieleen, että hänen käyntinsä ja sen motiivi saattaisi tuntua oudolta, kun selviäisi, että hän ei todellakaan ollut sukua.

Sirkka saa tehtävän

Ulko-ovi ja reitti käytävien kautta sairaalan osastolle oli tullut Sirkalle tutuksi. Kaksi viikkoa aiemmin hänen iäkäs äitinsä oli kaatunut kotonaan ja viety ambulanssilla sairaalaan. Äiti oli asunut itsekseen vuosikymmeniä ja pari viimeisintä vuotta hän oli tarvinnut apua kotona asumisessa. Tiistaisin ja perjantaisin avustaja kävi kaupassa hakemassa ruokia ja auttoi suihkussa.

Äiti liikkui rollaattorilla, mutta oli silti kaatunut aiemminkin. Hänellä oli hätäranneke, jonka nappia painamalla hän sai hälytettyä apua. Viimeisimmällä kerralla avustajat olivat arvioineet tilanteen vaativan yliopistosairaalan kuntoarviota.

Sirkka oli tavoitettu puhelimella ja kerrottu äidin olevan sairaalassa tutkimuksissa. Hän oli löytänyt äitinsä päivystyksestä, jossa tarkemman diagnoosin teko oli aloitettu tavanomaisilla verikokeilla. Äiti oli kaatunut kasvoilleen, jotka olivat alkavien mustelmien laikuttamat. Murtumia epäiltiin, ainakin käsissä. Mutta henkisesti äiti oli edelleen kunnossa.

– Kuinka täällä menee? Sirkka kyseli tai oikeastaan huuti, sillä äidin kuulo oli huonontunut.

– Eipä voi kehua. Mielelläni lähtisin kotiin, mutta kun on niin heikot voimat enkä oikein pysy jaloillani.

– Silloin kotiin pääsystä ei tule mitään. Odotetaan jos saisivat voimia palautettua.

– Kylläpä a-virus tai mikä influenssa tempun teki. Antibiootteja on laiteltu kahdenlaisia, mutta tuntuu, että olo vain huononee. Sitä varten minua ei ole siirretty täältä yliopistosairaalaan edes tavalliseen sairaalaan niin kuin muutaman kerran aiemmin.

Nämä keskustelut oli käyty suunnilleen saman sisältöisinä päivittäin niiden kahden viikon ajan, jotka Sirkka oli käynyt äitiään katsomassa. Kuoleman lähestyminen oli näkynyt hänen horisontissaan jo pitkään yllättävälläkin tavalla. Äiti oli katsonut parinkymmenen vuoden ajan sekä kesä- että talviolympialaiset televisioista avajaisista lopettajaisiin ja kaiken siltä väliltä ”koska nämä saattavat olla viimeiset olympialaiset, jotka katson”.

Äiti oli kotona ollessaan puhunut käytännön asiat selviksi lähestyvän lopun varalta.

– Vielä minulla olisi sinulle yksi asia.

– No mitä vielä? Eikö kaikki ole puhuttu valmiiksi?

– Minä annoin lupauksen omalle äidilleni, mutta sitten se jäi kuitenkin tekemättä. Meidän suvun perintöpaikalle Salmiin jäi ennen sotaa talteen ikoni ja lupasin hakea sen, kun pääsen siellä käymään. Ja olenhan minä muutaman kerran käynyt sekä Neuvostoliiton aikaan että maan muuttua taas Venäjäksi, mutta aina tuntui, että seuraavalla kerralla haen. Ehkä toivoin, että tulen vielä uudestaan. Nyt olen varma siitä, ettei minusta ole enää ikonin hakijaksi.

– Eivätkö venäläiset vieneet jo talvisodan aikaan taloista kaikki kapineet, ja ikonit jos niitä jossakin oli. Eikä kai talojakaan ole jäljellä, on vain ruohottuneet kivijalat.

– Mutta tämä ikoni ei ollutkaan talossa, vaan perunakellarissa.

– Onko kellari vielä jäljellä?

– Viimeksi oli, mutta siitä on jo kymmenen vuotta, kun siellä kävin. En tiedä onko enää.

– Onko siinä ikonissa jotain erityistä? Olemme pärjänneet ilman sitä kaikki nämä vuosikymmenet. Ikoni kuin ikoni.

– Mammani sanoi, että hän oli saanut sen Valamosta ja luvannut huolehtia sen mukaansa. Mutta sitten tuli niin äkkilähtö, että se jäi. Ja minä lupasin Mammalle, että älä huoli, minä haen. Voisitko sinä luvata minulle, että sinä haet sen ja viet sen Uuteen Valamoon.

– Kun se jäi sinulta hakematta, niin minä haen. Siis jos perunakuoppa on vielä olemassa ja ikoni sen uumenissa.

– Muistatko, missä Jokiselän perintötila oli?

– Mehän kävimme yhdessä sitä katsomassa, joen toisella puolella, kun siltaa ei enää ollut joen yli. Kyllä minä muistan.

– Minä olen ollut huono tytär. Ole sinä parempi.

Sirkan äiti vaipui uupuneena uneen ja Sirkka lähti kotiinsa. Huomenna hän tulisi jälleen vierailulle.

Seuraavana aamuna Sirkan puhelin soi.

– Täällä sairaanhoitaja Sari Nieminen, yliopistosairaalasta.

– Muistan, mehän olemme muutamaa kertaa tavanneet. Sirkka jäykistyi, sillä hän arvasi asian tutun Sarin virallisesta puheesta.

– Minulla on surullisia uutisia. Äitinne kuoli tänään aamulla. Otan osaa.

– Nytkö jo. Minä olin hänen luonaan eilen alkuillasta ja keskustelimme pitkään, kunnes hän nukahti. Mahtoiko hän sen jälkeen herätä tai tulla tajuihinsa?

– Illalla ja yöllä hän oli edelleen unessa ja aamulla hänet löydettiin kuolleen samassa asennossa kuin nukkues-

saan. Eli luultavasti hän ei herännyt enää illan jälkeen. Rauhallinen ja onnellinen loppu.

– Kiitos tiedosta, ja kaikesta, mitä olette hänen hyväksseen tehneet. Tulen vielä tänään käymään.

– Hän on aamupäivän vielä omassa huoneessaan.

Kyöneleet silmissä Sirkka meni tutuksi tullutta reittiä äitinsä huoneeseen, pieni kukkakimppu mukanaan. Äiti oli vuoteessaan rauhallisen näköisenä, kuin unessa. Silmät olivat kiinni ja leuka tuettu liinalla. Sirkka laittoi kukat äidin rinnalle ja istui vuoteen äärellä rauhassa, nyt ei ollut kiire mihinkään.

Sirkka sopi sairaanhoitajan kanssa käytännön järjestelyistä, joissa ei ollut ongelmia. Asiat oli puhuttu äidin kanssa aiemmin ja välit olivat olleet jo vuosia mutkattomat. Sirkan mieleen nousi kuitenkin huolenaiheena äidille edellisenä päivänä annettu lupaus ikonin hakemisesta. Sirkka oli tunnollinen tytär, joka piti lupauksensa.

Urho tapaa Sirkan

Oli myöhäinen elokuun ilta. Urho istui autossa Leppäsuon huoltoaseman parkkipaikalla. Maisema oli karu, ja satoi vettä. Vastapäätä oli Hietaniemen hautausmaa.

– Minne matka?

Suuret silmät katsoivat Urhoon kysyvästi viereiseltä penkiltä.

– Mikset puhu minulle mitään? Sinäkään.

Villakoira Onni nojasi Urhon kylkeen. Se oli tottunut yksinpuhelujen kuuntelija eikä pannut vastalauseita.

Urho oli suomalaista keskimittaa pidempi ja pulskempi, tummanruskea tukka ja järki päässä. Kasvojen ilme oli hyväntahtoinen, ryhtiä vähän pehmeään ulkonäköön toivat tummasankaiset silmälasit.

Urho oli vapaa mies. Vihdoinkin olisi aikaa. Voisi lopulta tehdä vaikka sukututkimusta, joka oli ollut vuosia mielessä.

– Jostakin olisi hyvä aloittaa, kun vaan tietäisin mistä ja miten.

Urholle tuli mieleen muistinsa menettänyt Rytkönen Arto Paasilinnan samannimisessä kirjassa. Rytkönen istui taksin takapenkille, oli aivan hiljaa ja antoi kuljettajan huolehtia suunnasta. Taksirenki Sorjosen lopulta kysyessä määränpäästä Rytkönen viittilöi käsillään: eteenpäin. Kun ei muista mitään, niin ei muista. Vasta Aulangolla hänelle selvisi, kuka hän on. Vastaanoton vanhempi rouva tunsi

heti vakioikäviön ja toivotti maanmittausneuvos Rytkösen tervetulleeksi.

Urholla oli vaikeampaa, sillä hän muisti oikein hyvin kuka hän on. Mutta ei sitä, minne hän oli matkalla. Hän muisti myös vanhoja haaveita. Urhon hyvä ystävä jättäytyi lukiossa seitsemännelle luokalle saadakseen paremman ylioppilastodistuksen, niin kuin saikin. Mutta Urho sanoi käyttävänsä ylimääräisen vuoden myöhemmin, paremmin.

– Olisiko nyt sen aika? Istutaan vielä vähän aikaa.

Urho meni sisälle bensapumppujen vieressä olevaan Alepan myymälään, jonka perällä oli kahvikone. Hän poimi myös vaniljaddonitsin ja kassalta iltapäivälehdet.

– Sirkka, sanoi Urho hämmästyneenä, kun tunsin myyjän. Miten sinä olet tänne päätnyt?

– Tarina ei ole niin pitkä kuin voisi kuvitella. Olen täällä vain muutaman päivän tuuraamassa sairasta ystävääni. Olen talon kirjoilla lyhyitä keikkoja varten.

– Muistan kuin eilisen päivän sen seminaarin Brysselissä, jossa olimme yhdessä muutama vuosi sitten. Olisi mukava jutella. Milloin sinun työvuorosi päättyy?

– Puolen tunnin päästä.

– Voisin heittää sinut kotiin ja odotellessa lukea lehdet autossa.

Urho selaili iltapäivälehtiä. Etusivulla kerrottiin tunnetun kirjailijan saaneen lähestymiskiellon. Hän oli saunassa kosketellut sopimattomasti seuralaisen alavatsaa, ja kulkenut naapuritontin läpi hakemaan tavaroita, nämä omia. Kansanedustaja oli eronnut tai oikeammin erotettu eduskuntaryhmästä ja valtuustoryhmästä sopimattoman käytöksen takia. Hän oli vaihtanut lukot omaan asuntoonsa ohjattuaan avopuolisonsa ulos ja tiputtanut loput tava-

Urho on pudonnut europarlamentista ja hänen kalenterinsa ammottaa tyhjiyttään. Tilanne on outo. Nyt voisi tehdä mitä haluaa, mutta mitä se olisi? Sirkka tulee antaneeksi äidilleen lupauksen, että käy hakemassa suvun muinaiselta kotipaikalta Venäjän Karjalasta ikonin, joka jäi sinne kätkettynä ennen evakkomatkalle lähtöä.

Urho ja Sirkka ovat etäisiä tuttuja ja tapaavat toisensa yllättäen. Urho ehdottaa Sirkalle yhteistä kajakkiretkeä. Siitä alkaa ystävyys, joka johtaa Sirkan suvun ikonin ja Urhon sukulaisten etsintään. Karjalaan heidän oppaakseen lähtee evp. eversti Tahvo, jolla on muutakin kiinnostusta matkaan kuin sotahistoria ja auttamisenhalu.

Miksi Tahvon entinen työtoveri kuolee epäselvissä oloissa?

Urhon ja Sirkan yhteiset retket jatkuvat ja tapahtumat vievät heidät Nizzaan, jossa osa arvoituksista ratkeaa. Miten kaiken keskellä kehittyvät ystävyys Urhon ja Sirkan välillä ja molempien suhteet puolisoihinsa?

E.M. Leisinin dekkari *Kadotetut ja löydetyt, Urhon ja Sirkan ensimmäinen tapaus* on veretön vallankumous uuden pohjoismaisen salapoliisiromaanin genressä. Lähihistoria ja nykyaika kohtaavat.

UAK

9 789529 486045

ISBN 978-952-94-8604-5 • 84.2